

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redaktie:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redaktie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementprijs f 10,- per jaar. Abonnementprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kon trakt korting.

MEDITATIE

„Zie, gij zijt schoon” mijne vriendin”.

IV. (Slot)

Hooglied 1:15a

Zo hebben wij gezien, dat de liefde, waarmede de Brudegom Zijn Bruid lief heeft, een **eenzijdige** liefde is. Ja, Sulamith is geheel zwart van zichzelf en toch is zij liefelijk door Zijn genadewerk **in** en **aan** haar. Ja, zo leert Zijn vriendin elke begenadigde ziel afzonderlijk een begin in haar leven kennen, waarin Zijn liefde tot haar geopenbaard werd. Hij vindt haar toch in haar liefdeloosheid, toen Hij haar in Zijn liefde opzocht, en Zijn liefde jegens haar aan haar kwam te verklaren. Doch nu gaat Zijn liefde bestendig door. Deze **kan** en **zal** in eeuwigheid niet ophouden. Zeker, dit zegt niet, dat zij altijd even levendig in de waarneming in Zijn liefdesuitlatingen deelt. Toch blijft Hij haar liefhebben met dezelfde liefde. Kent gij nu iets van deze dingen? O, bedrieg u niet in ijdele bespiegelingen. Hier is levens-ervaring van Gods ware volk. Heeft Hij Zijn liefde al door Zijn Geest in uw hart, vol vijandschap, uitgestort? Ja, zijt gij al aan de haat en vijandschap van uw hart ontdekt? Want, zo gij daar nog niets van kent, kent gij ook nog geen ware liefde **van** Jezus en **tot** Jezus, al roemt gij nu misschien ook met uw mond in Hem. Hij of zij, die hier het zalig liefdeleven met Hem niet in zielservaringen leert kennen, die zal straks in haat en vijandschap wegzinken in de hel. Of, heeft Hij door Geestes-bearbeiding reeds uw hart ingenomen? Kent gij iets van de geestelijke ondertrouw met Hem? Zijt gij niet meer u zelf, doch de Zijne geworden door genade? Let hier op het „**mijn**” van Hem. Hij zegt „mijne vriendin”. In de eeuwigheid heeft Hij haar gemijnd, toen de Vader in eeuwige verkiezing haar Hem tot een bruid gaf. Doch Hij komt haar ook te mijnen” in de tijd in opzoekende liefde. Hij komt haar te „mijnen” in de tijd, wanneer Hij haar door de grote Vriend des Brudegoms, n.l. de Heilige Geest, die Zich laat leiden, deze haar in het geloof met Hem verenigt. Dan zegt Hij „Mijne Vriendin”. En als wederkerende daad des geloofs en der liefde, zegt zij: „Mijn Vriend”. Zalige verbintenis, die de eeuwigheid verduurt. Gij, die van deze dingen geen vreemdeling meer zijt, is er heden waarlijk in beoefening het verkeer van de verborgen liefdes-gemeenschap met Hem? Of leeft gij in afwijking en verlating, mist gij also de liefdesomgang met Hem? Is het soms zo donker in uw ziel, zo koud en dodig, dat gij denkt, dat de liefdeband verbroken is? Durft gij vanwege de boosheid en liefdeloosheid van uw hart, schier niet meer hopen op Zijn liefde jegens u? Bedenk dan, dat de liefde eerst van Hem is uitgegaan; niet van u; dat Hij u lief heeft met een eeuwige liefde. Ja, mag ik u vragen: „Of kunt gij de scheidbrief tonen waarmee Hij u heeft weggezonden? Neen, zegt ge, dat kan ik niet. Maar ach, ik mis nu Zijn liefdesverkeer. Hebt gij zelf Hem dan een scheidbrief gegeven? Ach, zucht gij, mijn **zonden** maken een scheiding tussen Hem en mij. Zal Hij nu wel ooit weer terug willen keren? Zeker, recht was Hij, wanneer Hij voor altijd u verliet. Doch gij kunt toch de bewijsstukken niet geven, dat Hij u de scheid-

brief gegeven heeft? Welnu, waar Hij dit niet deed, keer dan berouwvol tot Hem weder en zeg Hem eerlijk en oprecht: „Ik zal u hartelijk liefhebben, Heere, mijne sterkte.” Ja, waarom zoudt gij langer van zulk een Vriend en Liefste afdwalen? Hij is het toch zo eeuwig waardig, dat Gij Hem ook mint als uw Vriend. Hem alzo de liefde van GEHEEL uw hart geeft? „Mijne Vriendin!”

Dat zijn ten slotte alle ware kinderen Gods, de **kleinen** met de **groten** in de genade. Niemand der groten denke, dat hij het **alleen** is. Want, dat is **geestelijke hoogmoed**. Dat is het aanranden van Gods werk in bekommerde zielen in de genade. Wie in **zichzelf groot** wordt, met de **genade**, die de Heere hem gaf, die ontrooft de Heere de eer. „Elk, die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot, wordt van dat heil, die weldaan deelgenoot”. Dat zij dan ook in liefde onderling met elkander mogen verkeren, als vruchten van Zijn liefde waarmede Hij haar bemint. Ja, hier is het liefde-verkeer met Hem nog niet volmaakt, daar ze hier nog **inwoont** in het zondig vlees. Doch straks wordt ze daaruit door Hem Zelf verlost. Dan nooit meer afdwalen. Dan altijd bij de Heere wezen. Dan zal de bruid het uit de volheid van haar gemoed uitroepen: „Zulk een is mijn Liefste. Zulk een is mijn Vriend.”

Wijlen Ds. J. van Doorn

VAN DE REDAKTIE

Verschillende lezers hebben zich telefonisch, persoonlijk of schriftelijk gemeld voor het vertalen van artikelen van Ds. Pronk te Grand Rapids uit het engels in onze taal. Mogelijk komen er nog meer om zich hiervoor beschikbaar te stellen. Dit heeft ons verrast en we zeggen allen daarvoor hartelijk dank. Aanvankelijk lag in onze bedoeling degene, die zich het eerst beschikbaar gesteld had, alleen in te schakelen, maar het is misschien beter ook op anderen een beroep te doen. Dat willen we nog eens bezien. Ze horen dan nog wel van ons.

Het bestuur van „Bewaar het Pand” heeft zich enkele weken geleden al bezig gehouden met de ontmoetingsdagen, die D.V. in 1975 zullen worden gehouden. Het ligt in de bedoeling, dat de eerste ontmoetingsdag weer te Slidrecht-centrum zal zijn en wel D.V. zaterdag 5 april 1975. Achtereenvolgens zullen spreken de predikanten Blom, Slagboom, Baars, Kok, Van de Ent en Tanis. De bedoeling is, dat de tweede ontmoetingsdag weer op de vierde zaterdag van de maand augustus zal worden gehouden, dus D.V. 23 augustus 1975. De plaats van samenkomst weten we nog niet, maar we kunnen wel reeds zeggen, dat gezocht wordt naar een plaats, die gunstig ligt, ook voor onze vrienden uit het noorden. We hopen later nadere mededelingen te doen.

B.

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

18.

Zoals reeds gezegd is, spreekt Paulus in zijn Galatenbrief onderscheidenlijk tot ons opdat wij steeds meer klaarheid zouden bekomen in de eigenschappen van het genadeleven. Daarom spreekt hij hier van de werken van de wet.

VAN DE ADMINISTRATIE

Hoewel er niet veel „Administratie-nieuws” is, is het nog wel van betekenis, wat er is door te geven, n.l. het volgende:

Verschillende abonnees betaalden reeds voor 1975, w.o. 1 f 15,- en 6 f 5,- overbetaalden, wat ons doet uitzien, dat vele abonnees dit voorbeeld zullen volgen. De kosten worden steeds hoger, mede door het bijblad, dat van tijd tot tijd zal worden toegevoegd, en het abonnementsgeld wilde de commissie nog niet verhogen, vandaar dat wij naar een extratje uitzien. Ook ontvingen wij nog een gift van de fam. L. te R. van f 30,-, zodat wij weer f 75,- extra ontvingen. Tevens konden wij een 4-tal nieuwe abonnees noteren, zodat dit Administratienieuws wel de moeite waard was om door te geven. Hartelijk dank voor alles. De volgende maal D.V. zal het weer de laatste maal zijn in 1974, dat wij enkele woorden schrijven, waarmede wij met dit weinige thans willen volstaan. Adm. adres: Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 70.43.50. v. d. L.

„Want zovelen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder de vloek; want daar is geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.”

Wij zijn gedurig weer verkeerd werkzaam vanwege onze geestelijke onkunde. Vaak raakt dat onze innerlijke verhouding tegenover de wet des Heeren.

Doordat hij zijn ogen niet gevestigd hield op de enge poort van de waarachtige bekering, week de Pelgrim eerst te veel naar links, en zo kwam hij met pak en zak in de poel moedeloosheid terecht, en dat met al zijn verdrietelijkheden over zijn eertijds. Maar in geen geval wilde hij terug naar de stad des verderfs, al was dat voor hem de enige mogelijkheid om er zichzelf uit te verlossen. Als vanzelf gaat hij des te meer zuchten tot de Heere Die hem verhoorde, zodat hij door de hulp, die hem beschikt werd door de zorg van de Heere over hem, verlost werd.

Doch niet lang daarna week hij uit vrees voor het eerste te ver uit naar rechts, wat hem deed komen op het heilloze pad van wettische dienstbaarheid, waarmee hij zichzelf aan vele verschrikkingen blootstelde. En weer moest hij onder scherpe vermaningen gewezen worden op de enge poort van de waarachtige bekering. Maar onder dat alles maakte hij in het geestelijke leven weinig of geen vorderingen, omdat zijn werkzaamheden meer negatief waren. Door deze ervaring kwam hij wel aan de weet waar de bevrijding van het oordeel niet te bekomen was. Zo kreeg de poort van de waarachtige bekering voor hem meer waarde. Al was Gods wet, de wet van Gods liefde door Zijn Geest in zijn hart geschreven, waaruit de onberouwelijke keus de Heere te vrezen was voortgekomen, daarom is hij daarmee nog niet bevrijd van de vloek der wet, want dat was voor hem alleen te bekomen aan de voet van het kruis.

Degenen die gekomen zijn tot de onberouwelijke keus, doordat hun harten door de genade des Heeren ingenomen werden, komen hier dikwijls in de banden van de dood, daar hun hart bezwaard wordt door de vloek van de wet. Bij het smaken van Gods goedertierenheden zien zij wel enige ruimte in de waarachtige bekering, maar als het weer donker wordt, gaat de vloek der wet weer des te scherper spreken van het oordeel dat men zichzelf heeft waardig gemaakt door de zonden. Dat doet hen zuchten in de banden des doods en angsten der hel.

Het gaat hier om het blijven in het doen van al hetgeen geschreven is in het boek der wet. Ja, was ik daartoe in staat, kon ik daarin vorderingen maken, dan zou er nog enige hoop voor mij zijn. Maar vanuit de vorderingen die ik maak in de kracht van mijn goede voornemens, wordt ik telkens weer steeds verder teruggeslagen. En zo ga ik steeds meer achteruit. En wij zien geen kans dezulken vanuit de Schrift een enkel woord van troost toe te spreken. Voor mensen die het beter willen maken geeft de Schrift geen hoop, daar het ons duidelijk geleerd wordt dat we onverbeterlijke zondaren zijn. Door alles heen blijft de wet eisen, en daarom komt haar straf met des te meer kracht op ons hart af. Zodat er niets anders overblijft dan te buigen voor de majesteit en heiligheid van Gods wet, met de bekentenis haar gramschap waardig te zijn.

En wat dan? Ja, dat kan nog wel eens meevalen. Vanuit de liefde tot Gods heilige wet is het mogelijk haar toe te vallen en een welgevallen te bekomen in de straf van uw ongerechtigheid. Want de straf der zonde is geheel in overeenstemming met de daad van de zonde. Dat doet de mannen van deze ervaring uitroepen: „Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat ik niet vernield ben.” En dan krijgt u van daaruit toch hoop op de Heere, want Hij handelt niet met ons naar onze ongerechtigheden.

„En dat niemand door de wet gerechtvaardigd wordt voor God, is openbaar; want de rechtvaardige zal uit het geloof leven.” Het leven dat uit God geboren is krijgt God in Zijn rechtvaardigheid lief en wil niet met krenking van Gods rechtvaardigheid zalig worden. Waartoe zij dan ook zijn op de leerschool van de Heilige Geest. Wij moeten leren leven uit het geloof en dat is vanuit Gods volheerlijke heilsopenbaring in Christus. „Doch de wet is niet uit het geloof; maar de mens die deze dingen doet, zal door dezelfde leven.” Het kan alleen naar de eis van Gods rechtvaardigheid door de volmaakte onderhouding van de wet, want de Heere kan van Zijn recht geen afstand doen. En hoor maar: dat is in een Ander en niet in ons.

„Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde, voor ons want daar is geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt.”

Maar denk nu niet dat de Schrift hier spreekt vanuit het deelachtig zijn van Christus en Zijn algoegzame offerande. Het gaat in de Schrift in de eerste plaats om het Goddelijk schenken van Christus en Zijn enige en algoegzame offerande. In Hem is de verlossing daar God Hem naar Zijn eeuwige Raad heeft overgegeven in de vloekdood des kruises.

De apostel zoekt hier in afhankelijkheid van Gods Geest, het oog van de zondaar, die heeft leren bukken voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid, te openen voor de enige en algoegzame offerande van Jezus Christus. Door de vloek van Gods heilige wet is Hij op grond van recht en gerechtigheid genageld aan het vloekhout van het kruis.

In Hem is de verlossing, want Gods recht is door Zijn offerande verheerlijkt. Mogen wij dat bij het licht van Gods Geest aanschouwen, om Hem daarin te omhelzen, als de van God geschonken Zaligmaker, dan vloeit de vrede Gods die alle verstand te boven gaat door Zijn vergevende liefde in ons hart. De gerechtigheid van Christus wordt niet alleen geschonken doch ook deelachtig gemaakt om Hem daarin toe te eigenen. En dat, om door Hem tot God te komen in het vertrouwen op Zijn gerechtigheid die redt van de dood. En dat wordt door de Heere bekroond met de dierbare onderwijzingen en vertroosting van de Heilige Geest. En zo wordt aan de voet van het kruis een Godeverheerlijkende lofzang gezongen.

Galaten 3 : 10 - 13.

R. Kok.

Na de Generale Synode

3

We komen tot een andere belangrijke zaak. Er was een instructie van de P.S. van het Oosten, rakende artikel 8 van de kerkorde. De verslaggever in De Wekker geeft een samenvatting. We zijn zo vrij die hier over te nemen:

1. Tussen de eerste en tweede bepaling bij art.

8 worde een nieuw artikel 2. ingevoegd, dat aldus luidt: „Bij het onderzoek volgens art. 8 K.O. dient door alle kerkelijke vergaderingen bij het beoordelen van singuliere gaven gelet te worden op:

a. Bekwaamheid om anderen te leren (2 Tim. 2 : 2);

b. Bekwaamheid om een gemeente te stichten.

2 De kerkeraad zal voortaan, na zelf een onderzoek ingesteld te hebben, de aspirant voordragen aan de classis;

(De tegenwoordige redactie van dit artikel laat aan de kerkeraad de eerste beslissing of de aspirant voorgedragen zal worden aan de classis).

3. Ook wil de particuliere synode de bepalingen van het tegenwoordige art. 2 sub. d. (dat handelt over de gaven, die de aspirant moet bezitten) wat verduidelijken en verscherpen.

4. Een van de voornaamste veranderingen, die de Particuliere Synode van het Oosten wil aanbrengen is wel deze, dat er op de classis „genoegzame eenparigheid” moet zijn t.a.v. de aanwezigheid van alle singuliere gaven.

Er is lang en breed over deze instructie gesproken. We meenden zelf ook een en ander naar voren te moeten brengen, omdat deze zaak onze volle belangstelling had en heeft. Het gaat er toch om, wie er, op welke wijze dan ook, in de kerken tot de dienst des Woords worden toegelaten. Ook in 1895 was deze zaak op de Generale Synode geweest. Toen heeft docent Van Lingen hierover o.a. het volgende gesproken :

„Ik bid U, broeders! dat gij mij bescheidenlijk hoort, terwijl ik mij zelve bewust ben te spreken over hetgeen het hoogste belang der Kerk raakt, — over de vraag, wie tot de dienst des Woords mogen worden afgezonderd.

Tot mijn smart bemerk ik, dat steeds weer ook onder de onzen een geest doordringt, welke gekant is tegen de wetenschap, en vergeet, dat de Heere Zich een God der wetenschappen noemt, en de Schrift niet slechts als eis stelt een stichtelijk woord te kunnen spreken, maar ook zich te kunnen stellen tegen valselijk genaamde wetenschap, en bekwaamheid om anderen te kunnen leren.

Zonder twijfel is eerste eis, dat de dienaar des Woords zelf genade kent en genade beleeft. Hij mag geen dode handwijzer aan de weg, maar moet een gids zijn. Hoe zal hij, zonder zelf de liefde Christi te kennen, tot liefde bewegen. — zelf zonder geloof zijnde, anderen in Christus' naam kunnen bidden: „laat u met God verzoenen.” Toen vroeger Dr. Kuyper beweerde, dat de gemeente alleen te vragen had, of haar leraar de boodschap goed over bracht, heb ik daartegen bij herhaling geschreven en onder meer gezegd, dat geen Koning een bedelaar neemt om aan enig hof een belangrijke tijding te zenden. Zulk een, die zich voor een gezondene uitgaf, zou ook daar niet worden ontvangen, maar weggezonden met het woord: een Koning kiest geen bedelaar tot gezant, maar een zijner waardig. Zou dan de Koning der Koningen aan Zijn Kerk een ander zenden dan die Zijn geest ademt?

Dit sta dan vóór alles vast, opdat alle verdenking onder ons wegvallt: hoofdeis is, dat een leraar geestelijke levenservaring heeft.

Doch niet ieder godzalige is geroepen om leraar te zijn. Wij hebben ook godvrezende ouderlingen en diakenen nodig. Er is, zoals Luther, meen ik, zegt, ook behoefte aan begenadigde schoemakers en kleermakers. Een leraar heeft meer nodig, dan dat hij vlug ter tale is en in beschaafde of onbeschaafde vorm zijn gedachten kan uitdrukken. Hij heeft wetenschap nodig en wel in het bijzonder kennis van het Woord Gods, want hij is een dienaar niet van gevoel, niet van menselijke ervaringen, hoezeer wij erkennen, dat er geen geloof zonder bevinding is, maar van het Woord, — dat Woord in Zijn zuivere betekenis, in zijn bedoeling voor ons hart, in zijn uitwerking op het leven onder de onmisbare bewering der Heiligen Geestes.

Om dat Woord grondig te verstaan, is kennis nodig van die talen, waarin het ons gegeven is . . . De geleerde Van Maestricht schrijft van de dienaar des Woords, „dat hij voorzien en begaafd zij . . .” Veel sterker spreekt B. de Moor en vele anderen met hem de eis van kennis der talen uit; maar genoeg om aan te tonen, dat men zeer dwaas doet die kennis gering te schatten, en dat willen wij in het voetspoor der vaderen blijven,

die taalkennis voor de evangeliedienaar eis blijven moet, of liever weer in haar volle kracht moet worden gesteld. Willen wij hiermede een poging doen om Art. 8 te schrappen? Integendeel, alleen om het alleen in zijn ware betekenis te doen gelden, daar het gesteld is meer om te weren, dan om, gelijk al te veel geschiedt, de deur te openen.

Er is toch, gelijk ons Polyander (zie Synopsis purioris Theologiae) zegt:

„een buitengewone roeping, waarbij soms met buitengewone gaven, boven de gewone bedeling aan andere dienaren, personen begiftigd worden, die door Hem buiten de orde, gevolgd bij vorige dienaren der Kerk, worden geroepen, gelijk onder het Oude Verbond de profeten”.

Geeft God ons die in Zijn genade, dan zal hij ze ook kennelijk aanwijzen, zodat het voor allen onmiskenbaar blijkt. Gelijk de profeten verre uitblonken in kennis, in gaven, in genade boven de gewone priesters, zo geeft God ook, hoewel hoogst zeldzaam, mannen, die verre staan boven de gewone leraren in de macht van het woord. Dat zegt dan ook het woord singulier, dat Heyse's Fremd Wörterbuch zeer juist vertaalt: „zeldzaam, verwonderlijk”. Dat de Heere nog zulke mannen geeft, gedenken wij dankbaar in dit kerkgebouw, waar op de dag des Heeren de stem wordt gehoord van zulk een. We danken Hem, dat Hij die gaven aan deze man en die man aan onze Kerk heeft geschonken, maar, waar volgens Art. 8 zeer gewone mensen tot leraren worden verklaard, daar is misbruik van dat artikel en pleegt men leugen voor God en Zijn kerk; want men verklaart voor singulier, wat in het minst niet uitblinkt, ja, zelfs door het gebrek aan taalkennis, welke door niets wordt vergoed, verre achterstaat. Mannen met singuliere gaven, ook die van „ootmoedigheid, zedigheid, goed verstand en discretie,” beelden zich dan ook niet in, dat zij 7 of 8 malen in de week kunnen optreden, maar zij studeren, en zij doen dat, er over treurende, dat zij de Schrift, waarover zij prediken moeten, niet in de grondtaal kunnen lezen, maar zich met een vertaling, hoe schoon ook, moeten behelpen en, bij verschil onder de uitleggers, niet zelfstandig kunnen oordelen. Niet zelden geschiedde het, dat dezulken het voorbeeld van een Cato volgden en nog in de ouderdom de Griekse taal zochten te leren.

Toch hebben wij, leden der Synode, mijn inziens geen nieuwe bepalingen te maken. Alles is reeds duidelijk genoeg voorgesteld en omschreven. Wij kunnen ons allen, dunkt mij, gerust neerleggen bij hetgeen vorige Synodes volgens ons Kerkelijk Handboekje hebben bepaald. Zij hebben noch de weg toegemuurd, noch de deur te wijd geopend. Leest slechts wat de Synode van 1872 bepaalde:

„De aandacht der classicale vergaderingen zij vooral gevestigd op de eis van SINGULIERE gaven, daar volgens het gevoelen van zeer velen dergelijke gaven slechts hoogst zelden voorkomen.”

Zijn nieuwe bepalingen overbodig, te meer geldt een: „tot de wet en de getuigenis.” „Quid leges sine moribus?” Wetten betekenen niets, als het hart er niet is om ze op te volgen. Laat het niet zijn, zoals Cicero ergens zegt: „wij hebben een wet, maar in ons archief, als een zwaard, dat in de schede rust”. Wij, wij doen onze plicht niet, of anders: schaft uw Theologische School af, als een dure, gans overvullige weelde.”

Tot zover Van Lingen. Ter synode hebben we hieruit geciteerd. De akta van 1895 vermelden, dat de synode besloot de bestaande bepalingen omtrent art. 8 te blijven handhaven.

In een uitgave van de kerkorde van 1923 lezen we: Alle Synoden hebben steeds verklaard, dat art. 8 van volle kracht blijft. De volgende bepalingen zijn er aan toegevoegd om de toepassing ervan te regelen.

Die bepalingen nemen we hier niet over, maar het ging juist om die bepalingen.

Er is breed over gesproken. Er was verschil van inzicht. Maar men kwam tot een besluit. We vermelden dat hier, zoals het in De Wekker staat: Tenslotte besluit de synode de instructie van het Oosten gewijzigd over te nemen. In de toekomst zal het zó zijn, dat bij een dergelijk onderzoek gelet zal worden op:

a. de gave van het inzicht in de Heilige Schrift.
b. de bekwaamheid om anderen te leren.
c. de bekwaamheid om een gemeente te leiden. Met 12 stemmen tegen wordt ook het voorstel aangenomen, dat de kerkeraad in ieder geval de

aspirant zal voordragen aan de classis. Een nieuwe bepaling komt er bij n.l. deze: „Wanneer een jaar na de beroepbaarstelling geen beroep op hem is uitgebracht zal de kandidaat zich opnieuw met de classis in verbinding stellen.” In een afzonderlijk artikel willen we nog iets over de zaak in het algemeen zeggen.

B.

DE PREDIKING VAN DE NADERE REFORMATIE

13

Hier komt dan het laatste gedeelte van het proefschrift van Dr. Brienens: **Perspektief.**

We zijn van mening, dat ons onderzoek naar de wijze van preken door de mannen van de Nadere Reformatie een bijdrage kan leveren aan en vruchtbaar-gemaakt kan worden voor een nadere omschrijving van wat we hebben te verstaan onder de beweging van de Nadere Reformatie, onder gereformeerde prediking, en voor een verdere bezinning op wat wezenlijk genoemd moet worden voor een reformatorische prediking ook in deze tijd.

1. Ten aanzien van de bepaling van de beweging van de Nadere Reformatie

Bij een nadere bepaling en omschrijving van de beweging van de Nadere Reformatie zal verdiskonteerd moeten worden, dat ze wat haar prediking betreft geen nadere uitwerking is van de Reformatie, maar dat ze worstelt in de laat-middeleeuwse scholastiek en mystiek. Vervolgens moet bedacht worden, dat ze typisch kind van haar tijd is en beschouwd moet worden als reactie op de beweging van de Orthodoxie, zonder het grondpatroon van deze beweging te hebben afgewezen, integendeel, dat ze dit patroon heeft overgenomen, aangevuld en verder uitwerkt.

Dit klinkt te weinig door bij A. A. van Ruler, wanneer hij in zijn artikel over „Licht- en schaduwzijden in de bevindelijkheid” het perspectief stelt in de hantering en vormgeving van de bevindelijkheid door de mannen van de Nadere Reformatie voor kerk en theologie. Hij bundelt dit perspectief dan in de volgende twee lijnen:

a. In een waarlijk katholieke kerk moet ten volle plaats zijn voor de bevindelijke mensen en in een waarlijk katholieke theologie plaats voor hun problemen, en

b. Hun zaak zal daarbij de gehele kerk en de gehele theologie als een ferment moeten doortrekken. De kerk is een pneumatische grootheid en de theologie komt zonder de mystiek niet uit. Hieraan zal nu vanuit ons onderzoek naar de prediking van de Nadere Reformatie, zoals dat hierboven is samengevat, moeten worden toegevoegd als derde lijn, dat in een katholieke kerk en theologie het geboden is korrekties aan te brengen op de vorm van de bevindelijke prediking, zoals die in de Nadere Reformatie ontwikkeld werd.

2. Ten aanzien van de typering van de gereformeerde prediking.

Wanneer de gereformeerde prediking wordt omschreven als uitlegging en toepassing explicatio, van het Woord van God, dan kan dit licht tot misverstand leiden omtrent hetgeen de Reformatie verstond onder de prediking van het evangelie van Jezus Christus. Genoemde omschrijving kan ons licht brengen in de troebele wateren van de Schriftbeschouwing en prediking van de Nadere Reformatie, zoals die in haar hantering van de klassifikatiemethode zichtbaar worden.

Het is daarom beter over gereformeerde prediking te spreken als over de levende verkondiging van het Woord van God voor zijn verbondsgemeente met de oproep tot geloof en bekering en met geestelijke leiding voor die geloven in de situaties van hun tijd.

3. Ten aanzien van een verdere bezinning op de wezenlijke punten van de reformatorische prediking.

Voor een verdere bezinning op de reformatorische prediking kunnen we wel met één en ander leren van het gebruik van de klassifikatiemethode door de predikers van de Nadere Reformatie. Ook vandaag worstelen we met de vragen: Hoe moet het gepredikte Woord overkomen bij de mensen en wat moet het met hen doen, wat willen we er mee bereiken? Moet de verwerking van het gepredikte Woord, van de boodschap, door de menselijke existentie normatief zijn voor

de inzet van de prediking en/of een legitiem deel van de verkondiging uitmaken? Of anders geformuleerd: We worden gekonfronteerd met de vraag naar het communicatief en dialogisch aspect van de prediking en de grenzen van de konsekwenties en competenties daarvan.

Bij een nadere bezinning op het wezenlijke. voor de reformatorische prediking, die ook gesteld wordt voor de gereleveerde vragen, moeten als gevolg van ons onderzoek de volgende punten in het oog gehouden worden:

1. De levende prediking van het evangelie van Jezus Christus heeft een dialogisch en communicatief moment. De reactie van de hoorders op de verkondiging van het Woord van God met zijn radikale oproep tot ongelooft en bekering mag door geen prediker buiten beschouwing gelaten worden.

2. Hier moet direkt aan toegevoegd worden, dat het reageren en bijzonder de wijze van het reageren van de hoorders geen uitgangspunt noch minder de norm mag worden voor de prediking.

3. Verstaan we onder de prediking de ene beweging van de beloften van het evangelie Gods, waardoor de hele gemeente en ieder lid daarvan onontkoombaar wordt opgeroepen tot geloof in Jezus Christus, welke prediking gedragen wordt door de kracht van de Heilige Geest, die het geloof ook werkt, dan kan men niet meer gaan klassificeren zoals de predikers van de Nadere Reformatie deden. De bewegelijkheid en de radikaliteit van de beloften en van de Geest verhinderen de statica van de gehele klassifikatiemethode.

4. In de prediking zal binnen de beweging van de beloften en het werk van de Heilige Geest rekening gehouden moeten worden met het bijbelse gegeven, dat er hoorders zijn die Christus in geloof aannemen, en hoorders die Hem in ongelooft verwerpen, met alle konsekwenties die uit beide voortvloeien.

5. De prediker zal zich altijd moeten hoeden voor verrationalisering, wettische verstarring, systematisering en depersonalisering van het wonderbare werk van de Heilige Geest, wien het behaagt door de dwaasheid der prediking zondaren tot Christus te leiden, opdat de bevinding in de prediking haar spontaniteit en creativiteit niet zal verliezen.

Tot zover Dr. Brienens in zijn proefschrift. Er volgen nog een Zusammenfassung, een Summary, een Afzonderlijke lijst van preken van de vermelde predikers van de Nadere Reformatie, in volgorde van hun behandeling in Hoofdstuk III, een Lijst van andere geraadpleegde preken, een Overzicht van de geraadpleegde literatuur en een Personenregister.

Van groot belang zijn nog de stellingen, die Dr. Brienens aan zijn proefschrift heeft toegevoegd. We noemen daarvan de volgende:

I. De Nadere Reformatie moet gezien worden tegen haar kultuurhistorische achtergrond van de middeleeuwse scholastiek en mystiek.

II. De prediking van de Nadere Reformatie vertoont in haar analytische methode, haar pronken met geleerdheid, haar vaak brede tekstverklaring en uitgebreide toepassing en haar allegoriseren eigentijdse trekken.

III. De klassifikatiemethode is kenmerkend voor de prediking van de Nadere Reformatie, waardoor deze afwijkt van de inzet van de reformatorische prediking, met name van Calvijn.

IX. De doop met de Heilige Geest is in het Nieuwe Testament geen heilsordelijke, maar een heilshistorische categorie.

XI. De driedeling van de Heidelbergse Catechismus, Zondag 1 antw. 2, is niet bedoeld als een heilsordelijke categorie, maar is van didaktische aard.

We zouden nog meer stellingen kunnen noemen, maar willen het bij deze 5 laten.

Onze lezers hebben een indruk kunnen krijgen van de inhoud van het proefschrift en het oordeel van de schrijver.

We willen daar zelf ook nog een en ander van zeggen.

B.

Uit de praktijk

40

Het was voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog, dat wij huisbezoek zouden gaan doen bij twee bejaarde mensen. Op weg daarheen spraken wij tot elkander en meenden: vanavond

zal dit geen moeilijk bezoek zijn, daar wij deze mensen wel een beetje kenden, altijd de kerkdiensten bezoekend, en onbesproken van wandel. Dit echtpaar had een ongehuwde zoon, die al veel jaren in het buitenland gewerkt had op de baggerwerken; nu was hij weer thuis na een verblijf in Indië. Toen wij de woning binnenkwamen, werden wij vriendelijk door de oudjes ontvangen. De zoon liet klaar merken dat hij niet op ons bezoek gesteld was, maar bleef toch thuis, hij ging niet weg. Al spoedig kregen wij een zakelijk gesprek met de vader en moeder betreffende de noodzakelijkheid om in dit leven de Heere te kennen tot Zaligheid. Op ons vragen ten deze, hoe het er bijstond voor eigen hart en leven, werd geantwoord dat zij wel inzagen, dat zij zo als zij zich nu bevonden, de grote reis niet zouden kunnen aandoen, daar zij erkenden dat zij geen kennis hadden aan een verborgen leven met de Heere. Onze ambtsbroeder begon met te wijzen op de ouderdom die deze mensen hadden mogen bereiken, door vele omstandigheden des levens waren doorgeholpen, en nu aan de avond van het leven nog voor eigen rekening verder te leven. In eenvoudige woorden vermaande hij, om toch voor alles te zoeken het éne nodige voor de tijd en de eeuwigheid, daarbij voorstellen hoe het meestal toegaat als de Heere overtuigend en ontdekkend werkt naar Zijn Woord in de toebrengring van verloren zondaren, alsook wat de Heere wil zijn voor een vernederd en boetvaardig mens. Ook de zoon des huizes werd door onze ambtsbroeder heel minzaam aangesproken, en gevraagd hoe hij ten opzichte van deze dingen stond, daar hij toch ook een onsterfelijke ziel omdroeg, geschapen voor de eeuwigheid, en onder een zuivere waarheid was opgevoed en onderwezen. Maar daar kwam heel wat op los; eerst al over de Bijbel; geloven jullie alles wat in de Bijbel staat? je denkt dat je de echte waarheid hebt, en hoe leven die lui hier in Holland, die zich Christenen noemen, ik heb met Boedhisten en Mohamedanen omgegaan, en veel met hen gesproken en hun levenswijze gezien, zij namen heel wat beter hun Godsdienstplichten waar als het tegenwoordige Christendom hier, en die mensen denken ook dat zij de echte waarheid hebben, neen, dan kunnen jullie nog veel van die Aziaten leren. Ja, daar moesten wij wel op ingaan, daar werden dingen gezegd over het Christenvolk die maar al te waar zijn, en moesten wij bekennen dat er tegenwoordig maar veel mee door kon men wil wel als Christelijk aangemerkt worden, maar wat geeft de praktijk te zien? dat men niet voor heiden aangezien wil worden, want dat is te grof, maar de beleving van het Christen-zijn is te eng en te fijn; en daarom zijn er zo weinig Bijbelse Christenen bij wie het Woord Waardheid geworden is, die door Gods Geest de kracht der Waarheid hebben ondervonden, en in die weg werden overtuigd en ingewonnen, en Gods Woord toegevalen zijn, als we lezen dat de mens door zijn zondeval zich vrijwillig en moedwillig van zijn Schepper heeft losgescheurd, en daarom dood is door de zonde en misdaden. Vriend, als een mens dat leert, dan is er maar één zondaar op de hele wereld, en dat ben je dan zelf; zulk een mens heeft met God te doen, want hij bevindt Hem Heilig en Rechtvaardig en zichzelf de rampzaligheid waardig. Als voor zulk een mens nochtans de mogelijkheid ontsloten wordt om zalig te worden, dan kan hij het wonder niet op, en belijft het Gods Geest om de enige Borg en Zaligmaker aan en in hem te openbaren, die ook voor hem de verzoening heeft aangebracht, dan mogen wij zulk één een volgeffing van Christus noemen. Vraag nu aan die mens of de Bijbel, dat is Gods Woord, de Waarheid is. Vriend, U zei zoëven dat er dingen in de Bijbel staan, die zouden berusten op de fantasieën van de schrijvers, U noemde de sprekende ezel van Bileam, en de walvis van Jona, en het hele Scheppingsverhaal, wat volgens de wetenschap zo niet gebeurd kan zijn zoals dit in Genesis beschreven is. Maar de Waarheid verklaart zichzelf, wij lezen dat al de Schrift van God is ingegeven, en dat de Geest des Heeren mensen als middelen heeft willen gebruiken om de werken en leidingen Gods in natuur en in genade op te schrijven. Dit Woord is nuttig tot bestraffing - vermaning - onderwijzing en besturing, daarom omdat het Gods Woord is, is het voor het volk des Heeren van het eerste tot het laatste de Waarheid, dat volk is onderwezen uit en geleid door dat Woord, daar zij ondervonden hebben dat dit Woord het levende Woord is, en

een kracht Gods tot Zaligheid; niet daar voor. Uzelf kennis van te krijgen, vriend daar dit voor ons allen hoogst noodzakelijk is, en laat je niets wijs maken door die wetenschapsmensen, die blijken niet onderwezen te zijn door de Geest des Woords, en die eenvoudige zielen door hun fantasieën van de Waarheid willen afleiden, door twijfel te zaaien aan de historie van Gods Woord, en die vele zielen zullen doen afwijken van de gezonde leer. De eenvoudigen hebben geleerd met de Bijbelheiligen van de oude dag, gebondenheid aan Gods Woord, waarin alles te vinden is tot overtuiging en bekering en leiding in alle omstandigheden des levens, en zij getuigen „Uw Woord is de Waarheid, de oprechten hebben het lief.”

Het werd een lang gesprek die avond, en gezien de meningen in de Kerken tegenwoordig over de Historische Waarheid, meenden wij onze lezers dit gesprek op huisbezoek niet te mogen onthouden.

J. van Heteren

Toelating tot het predikambt

Deze zaak vroeg de aandacht van de Generale Synode 1974 door een instructie van de Particuliere Synode van het Oosten, die gewijzigd werd aangenomen. Het ging om wijziging van de bepalingen bij artikel 8 van de kerkorde, dat handelt over predikanten zonder opleiding aan een theologische (hoge)school of universiteit. De eerste zin van dat artikel luidt: „Iemand die niet aan een theologische (hoge) school of universiteit is opgeleid, kan niet tot het predikambt worden toegelaten, tenzij men verzekerd is van zijn singuliere gaven: godzaligheid, ootmoed, zedigheid, goed verstand, onderscheidingsvermogen en welsprekendheid.

Indirect kwam de toelating tot het predikambt ook aan de orde, omdat de zaken van de theologische hogeschool een belangrijk punt van de agenda uitmaakten. We hebben er al over geschreven. Aan de hogeschool te Apeldoorn worden studensen opgeleid, die naar artikel 4 K.O. tot het ambt van dienaar des Woords komen.

Er is dus een weg tot dit ambt via de school te Apeldoorn of wegens singuliere gaven, zoals de aanduiding gewoonlijk kortweg is.

In de loop der jaren is de opleiding te Apeldoorn wetenschappelijker geworden. De eisen werden zwaarder. Het onderwijs duurde langer. Het is nu zo, dat alleen zij, die voldoende studiezijn en volharding bezitten het einddoel kunnen bereiken. We mogen voor een goede opleiding dankbaar zijn in onze dagen, waarin er allerlei wind van leer is en er veel van een dienaar gevraagd wordt. Maar we mogen niet vergeten, dat ook dan vereist is, dat men singuliere gaven heeft: godzaligheid, ootmoed, zedigheid, goed verstand, onderscheidingsvermogen. Zonder deze gaven des Geestes kan men nooit een getrouw dienaar des Woords zijn.

Dat de weg langs artikel 8 niet al te gemakkelijk wordt gemaakt, is ten volle verantwoord. Deze weg mag ook niet worden afgesloten. De mogelijkheid moet openblijven om langs een andere weg dan via Apeldoorn tot het ambt te komen wanneer die weg is afgesloten en de Heere roept tot het ambt.

Toen docent Van Lingen zijn woorden op de synode van 1895 sprak (zie mijn artikel Na de Generale Synode 3) was de situatie in ons kerkelijk leven anders dan nu. We stonden aan het begin. Ook wat de opleiding betrof. Het is goed te begrijpen, dat Doc. Van Lingen geijverd heeft voor een juiste hantering van artikel 8 en dat hij er de nadruk op heeft gelegd, dat het singuliere tot de uitzonderingen behoort.

Maar hoe is de praktijk? Kan gezegd worden, dat allen, die via artikel 8 tot het predikambt gekomen zijn, mensen zijn of waren met singuliere gaven? Vermoedelijk zal er niemand zijn, die dit zal durven beweren. Het is veeleer zo, dat artikel 8 gehanteerd wordt door en voor mannen, die menen tot het ambt geroepen te zijn en wier leeftijd of omstandigheden zo zijn, dat de weg via de theologische hogeschool afgesneden is. Zij krijgen een opleiding van enkele predikanten en pas daarna worden ze onderzocht en geëxamineerd door de classis en na bevredigend resultaat beroepbaar gesteld. Zij krijgen een plaats in de kerk en heten dan de mensen met singuliere gaven. Het singuliere komt lang niet altijd duidelijk

naar voren. Wel zijn er in de loop der jaren verschillende predikanten naar artikel 8 gekomen, die een ruime plaats in de kerk en in de harten van Gods kinderen gekregen hebben. Zij hebben wel het gemis gevoeld van een volledige opleiding en voelen dat nog, voorzover ze nog mogen dienen, maar zij mochten en mogen met zegen hun arbeid verrichten. In dat opzicht staan ze niet achter bij hen, die een volledige opleiding hebben genoten. Als dan de geestelijke gaven niet op de voorgrond staan of niet openbaar komen, kan men geen goede ingang in de kerk, bij Gods kinderen hebben.

Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat zij, die door Gods Geest onderwezen worden, zich thuis gevoelen onder een prediking, waar gesproken wordt naar het hart van Jeruzalem. Dan is niet de eerste vraag of een dienaar een volledige opleiding ontvangen heeft, maar of hij op de leerschool van de Heilige Geest goddelijk onderwijs ontvangen heeft.

Uit wat docent Van Lingen op de Generale Synode van 1895 sprak, blijkt wel, dat toen op de voorgrond stond roeping en genadestaat van aanstaande dienaren.

De school te Apeldoorn werd steeds meer een wetenschappelijke opleiding. Dat is van belang. We erkenden dat reeds. Maar we mogen onze ogen niet sluiten voor de gevolgen daarvan. De wetenschap komt op de voorgrond en niet de opleiding van dienaren door de kerk voor de kerk. De toelatingseisen werden zwaarder. De mogelijkheid werd geopend voor toelating tot de studie van anderen dan die begeren via het admis-sie-examen tot het ambt te komen. In het verlengde daarvan ligt een recent besluit om erkenning en om rijkssubsidie te vragen, al is bepaald, dat dit alleen kan wanneer er waarborgen zijn voor de vrijheid van onderwijs. Er is al een behoorlijk aantal studenten aan de school, dat volgens de nieuwe bepaling tot de studie is toegelaten. De schoolruimte is al te klein en moet worden vergroot. Men is een weg gaan bewandelen, waarop men moeilijk kan terugkeren. En zo komt de school steeds verder van de kerk af te staan. Dat moet met zorg vervullen. Wetenschap is goed, maar met een erfdeel, wordt wel eens gezegd.

We gaan hier niet verder op in, omdat we een en ander hier alleen vermelden met het oog op de opleiding van mannen met zogenaamde singuliere gaven.

In de loop der jaren zijn al betrekkelijk vele adspiranten op deze wijze tot het ambt gekomen. Zij kregen allemaal wel een of andere opleiding gedurende korter of langer tijd van enkele predikanten. Dit zal wel blijven in de toekomst. De praktijk heeft wel bewezen, dat er altijd weer mensen zijn, die zich op later leeftijd pas bewust worden van een roeping tot het ambt. In verschillende gevallen is dan de weg via de school niet mogelijk. Dan wijst artikel 8 een weg. Het bezwaar, dat op de synode aan de orde kwam door de instructie van de P.S van het Oosten richtte zich daar niet tegen, dat men op deze wijze tot het ambt kan komen, maar wel tegen het feit, dat de hantering van de bepalingen nogal verschillend was. Vandaar dat gezocht is naar een formulering, die meer eenheid waarborgt.

Maar of hiermee het doel bereikt wordt? We vrezen van niet. Het lijkt echter mogelijk tot dit doel te komen. Maar dan moeten de bepalingen worden gewijzigd in deze zin, dat allen, die via artikel 8 aanvankelijk worden toegelaten een bepaalde tijd opleiding ontvangen door enkele bekwame godvrezende dienaren. In overleg met de professoren van de theologische hogeschool wordt nu wel eens een studieplan opgesteld wanneer iemand moet worden opgeleid. Dan zou er ook zo kunnen worden gehandeld. Of de synode zou zelf een studieplan kunnen opstellen. Er komt dan een zekere eenheid, die toch wel toe te juichen is.

We krijgen dan in zekere zin een herhaling van wat na de afscheiding gebeurde. Toen kwamen er particuliere opleidingen van predikanten. Die waren de voorlopers van de theologische school te Kampen, die in 1854 startte.

Dat betekent dus dat er een wetenschappelijke opleiding verkregen wordt te Apeldoorn aan de theologische hogeschool, die mogelijk een verdere ontwikkeling doormaakt, en een eenvoudiger opleiding aan een school, die dan uitsluitend ten dienste van eigen kerkelijk leven staat.

Tijdens de behandeling van deze aangelegenheid

ter synode hebben we niet aan deze mogelijkheid gedacht. De kwam later bij ons op. Is het een aannemelijke gedachte of bestaan er gegronde bezwaren tegen? We willen dat graag horen.

We schreven boven dit artikel: toelating tot het predikambt. Ja, daar gaat het om. De kerk heeft dringend behoefte aan dienaren met geestelijke gaven: godzaligheid enz. De opleiding te Apeldoorn noch die via artikel 8 waarborgt, dat er zulke dienaren komen. Daarvoor is de bediening van de Heilige Geest nodig.

Hier denken we aan wat de Heere Jezus zeide: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige; bidt dan de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote.

Moge de Heere dat geven.

B.

Onze reis naar Canada in 1974

2

In 1973 was ik nog maar enkele dagen in Canada, toen ik opgebeeld werd door de scriba van London. Hij verzocht mij een patiënte in een ziekenhuis in London te bezoeken. De eigen predikant — Ds. Stehouwer — was in de West en de patiënte zou graag willen, dat ik kwam. Natuurlijk zegde ik dit toe. We gingen samen, mijn schoonzoon Murray en ik. Het was een tocht van ruim 100 km. We kwamen in het St. Joseph hospital en maakten eerst kennis met de echtgenoot, die op ons wachtte en toen kwamen we bij de patiënte zelf. Ze bleek niet helemaal een vreemde voor ons te zijn. Meermalen had ik haar ouders — ook lezers van ons blad — gesproken. Ook had ik wel bij hen gegeten. Zij behoren ook tot de gemeente van Ds. Stehouwer. De patiënte zelf was indertijd aanwezig geweest bij de huwelijksbevestiging in Driebergen van een paar vrienden. Omdat de bruid nog een catechisant van me was geweest mocht ik het huwelijk bevestigen. Mijn vrouw en ik waren samen ter bruiloft.

Even een opmerking tussen de regels door. Dit huwelijk heeft maar kort geduurd. Enkele jaren later is de jonge vrouw gestorven. Toen werd ik geroepen om haar te begraven. Ze was 28 jaar oud en liet een treurende man en een kindje van een jaar achter. Hoe dicht kunnen levensgeluk en levenssmart bij elkaar liggen.

Maar om terug te keren tot het ziekbed. Daar lag een jonge vrouw. Ze was de afgelopen maandag, een holyday, met familie aan het varen geweest op de rivier. Er was een andere boot langs gevaren. Die had hoge golven veroorzaakt. De boot, waarin onze patiënte zat, ging schommelen en zij sloeg overboord. Haar jongste broer, die de motorboot bestuurde, keerde om met de bedoeling zijn zuster op te pikken. Maar de schroef trof haar ene been. Zij dreigde weg te zinken, maar werd toch nog gered. Dat was een wonder. Zo was ze in het ziekenhuis terecht gekomen. Alleen wie iets dergelijks meegemaakt heeft kan enigszins begrijpen, wat er al zo in haar binnenste omging. We hebben met haar mogen spreken. Het bezoek duurde vrij lang, maar de tijd vloog voorbij. Het gesprek deed haar en ons goed. Zij verzocht weer te komen. Dat beloofden we.

En zo kwamen we in kennis met haar broer, die we later te Toronto opnieuw ontmoetten. Hij woont tussen Hamilton en Toronto, dus nog verder van London. Maar hij had het er voor over om mij op te halen en samen naar zijn zuster te gaan. Zo kwamen we weer in het St. Joseph hospital.

De patiënte had intussen veel moeten verwerken. De dokter had nog gehoopt het been te kunnen behouden, maar dat was niet mogelijk gebleken en zo was de vorige dag het been geamputeerd. Zij sprak goed van God. We hadden een dankbaar werk. Later moesten we voorlopig afscheid nemen, want de terugreis naar Nederland was aanstaande. De patiënte heeft ons trouw schriftelijk op de hoogte gehouden van haar verdere wedervaren. Na enkele weken mocht zij het ziekenhuis verlaten. Daarna is zij enkele maanden bij haar ouders in Mount Bridge geweest en toen kon ze terugkeren naar haar eigen woning. Op alles ziende mocht ze toch zeggen, dat de Heere het alles welgemaakt had.

Toen we haar broer weer in Toronto ontmoetten

spraken we af, dat hij het zou regelen, dat we des dinsdagsmiddags bezoeken zouden afleggen bij Ds. Stehouwer, bij zijn zuster en bij zijn ouders. Daar heeft hij goed voor gezorgd. Mijn dochter bracht ons — mij en mijn oudste dochter — weg. Het had nog heel wat voeten in de aarde voor we bij Ds. Stehouwer waren. Zijn postadres is Komoka. Daar gingen we heen en zochten we naar de Parkland Place, maar vergeeft. Wel waren er straatnamen, die er op leken, maar er was geen Parklaan Place. Men gaf de raad om naar het postkantoor te gaan en daar om inlichtingen te vragen. Dat had succes. We moesten 4 mijl terugrijden en kwamen na anderhalf uur in de pastorie van Ds. Stehouwer. Daar werden we gastvrij ontvangen. Zij waren geen onbekenden voor ons. Voor de eerste keer hadden we deze vriend en zijn echtgenote al in 1965 ontmoet, toen hij nog student was te Grand Rapids. We hadden een goed gesprek. De tijd vloog om. Na gebed gingen we lopend naar het volgende adres. We vonden het een voorrecht deze vrienden na een jaar weer te mogen ontmoeten. Er was in dat jaar ook voor hen veel ten goede veranderd. De vroegere patiënte kon zich weer redelijk goed met een prothese bewegen en haar gezin verzorgen.

Het opmerken daarvan en van alle weldaden maakt klein en doet zeggen: wie ben ik en wat is mijn huis... Het doet goed, wanneer dit, al is er de strijd, toch overheerst.

Toen het etenstijd werd werden we door haar vader opgehaald en zo kwamen we weer op het ons bekende adres te Mount Bridge, waar een heerlijke maaltijd op ons wachtte. Daarna was er nog gelegenheid om een poos met elkaar samen te spreken. De grondtoon van het gesprek was, dat de Heere goed is, dat Hij is een God van wonderen en trouw. We werden 's avonds door onze jonge vrienden naar Norwich teruggebracht. We mochten terugzien op een goede middag en avond.

De volgende morgen kwam mijn andere dochter uit Ancaster met haar vijf kinderen op bezoek. De kinderen speelden buiten en wij volwassenden vonden het ook heerlijk om buiten te zitten. Het was zo tegen een uur of 12, toen we opeens een paar heren over het graszoden zagen naderen. De ene was ons al vanaf ons eerste bezoek aan Canada bekend. Ik verwonderde mij er echter over hem hier te ontmoeten, daar ik in de mening verkeerde, dat hij nog in de omgeving van Hamilton woonde. De ander herkende ik niet, omdat ik in mijn gedachten de vriendenkring te Hamilton naging. Het bleek Ds. Lamain van Grand Rapids te zijn. Toen hij zich bekendmaakte herkende ik hem. Meermalen heb ik vroeger onder zijn gehoor gezeten. Hij had de vorige avond in Norwich gepreekt. Dat wist ik. Ik had graag de dienst willen bijwonen, maar ik kon de gemaakte afspraak niet ongedaan maken. Ds. Lamain was 's morgens op bezoek geweest bij deze vrienden, die zoals me nu bleek pas naar Norwich waren verhuisd. Toen was in het gesprek mijn naam gevallen. Zij wisten al, dat ik in Norwich gelogeed was en vertelden dat aan onze ambtsbroeder. Deze had niet veel tijd, want hij moest 's middags al vroeg weg om 's avonds nog een gemeente ten noorden van Toronto te kunnen dienen. Maar hij wilde toch nog even komen groeten. Dat deed me erg goed. Hij sprak met veel achting over vroegere predikanten van onze kerken, die hij gekend heeft, zoals de docenten De Bruin en Van der Heiden en anderen.

Ds. Lamain heeft de leeftijd der sterken al bereikt. Hij is echter nog onvermoeid werkzaam. Hij was van Grand Rapids, waar hij al vele jaren staat, gekomen om op 2 avonden het Woord te bedienen. Daarvoor moest hij naar mijn schatting heen en terug samen wel bijna 1000 mijl afleggen per auto en bus. De bedoeling was, dat hij na de avonddienst op die dag naar Hamilton zou worden gebracht om dan met de nachtbus naar Grand Rapids terug te keren, een tocht van vele uren. We kunnen ons hier geen denkbeeld vormen van de grote afstanden in dat haast onmetelijke werelddeel.

Zulke ontmoetingen doen goed. Dan zijn er geen kerkmuren, maar wordt er een eenheid gevoeld, die de Heere Zelf geeft. B.

Voor de jeugd

Beste Jongelui.

Gideon 35

„En het geschiedde also: want hij stond des an-

deren daags vroeg op en drukte het vlies uit, en hij wrong de dauw uit het vlies, een schaal vol water. En Gideon zeide tot God; Uw troon ontsteke niet tegen mij, dat ik alleenlijk dimaal spreek; laat mij toch alleenlijk ditmaal met het vlies beproeven; er zij och droogte op het vlies alleen, en op de ganse aarde zij dauw. En God deed also in diezelfde nacht; want de droogte was op het vlies alleen, en op de ganse aarde was dauw.”

Richt. 6 : 38 - 40

Gideon had de Heere dus om een teken gevraagd en Hem tegelijkertijd herinnerd aan Zijn eigen Woord. En de Heere hoorde. Dat is een wonder, iedere keer weer. Jullie kennen mogelijk wel die rijke psalm 116. Daar is de dichter in grote nood: „De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis. Maar ik riep de Naam des HEEREN aan, zeggende: Och HEERE bevrijd mijne ziel!” En de HEERE hoorde ook die dichter. Het staat er in de onberijmde psalm wel niet met zoveel woorden bij, maar het is uit het verband toch wel duidelijk af te lezen. „De HEERE is genadig en rechtvaardig, en onze God is ontfermend”. Ja, de Heere is genadig... In dat woord „genadig” zit ook het woord „naderen”. De HEERE is „ge-nader-d” tot de dichter en ook tot Gideon, gelijk Hij dit doet tot elke ware bidder, ook al is Hij nog zo jong. Als Hij tot de mens nadert, zonder dat die mens er door ver-teerd wordt, dan is dit niet in strijd met de rechtvaardigheid Gods. Want naar de deugd van Gods rechtvaardigheid zou elke zondaar, tot wie de HEERE nadert, moeten verteren, krachtens de heiligheid des HEEREN, die als een vlam is. Hoek omt het nu, dat dit dan toch niet gebeurt? Daar komt de grootheid des HEEREN in tot openbaring. Want nu kan Hij genadig en rechtvaardig tegelijk zijn, omdat de deugd van Zijn rechtvaardigheid voldoening gevonden heeft in Zijn Zoon. Daarom kan genade vrije doortocht krijgen in het leven van een zondaar.

Zo mocht Gideon het ook beleven De Heere hoorde! Want toen Gideon des morgens opstond ging hij spoedig naar het vlies, om te kijken of de Heere hem zijn wens gegeven had. En zie daar: het vlies was helemaal nat van de dauw, terwijl de aarde rondom het vlies kurkdroog was. Gideon nam het vlies en heeft het uitgewrongen en er kwam wel een schaal vol water uit. De uitkomst was dus echt niet twijfelachtig. Zo is het eigenlijk altijd! God doet nooit twijfelachtige dingen. Alles wat God doet en zegt, is zonder meer duidelijk. Dat het niet altijd even duidelijk overkomt, zit 'm niet in God, maar in de „ontvanger”. Ik zou zeggen, denk hier ook maar eens over na.

Gideon was grotelijks verwonderd. Dat kan niet anders. Hij werd nu toch wel met een kennelijke verhooring gekonfronteerd. Het zou Gideon nu wel een voldoende bewijs hebben moeten zijn, dat de Heere met hem was. Hij kon na alles wat er gebeurd was, rustig zich aangorden tot de strijd.

Doch dat ene bewijs, van het vochtige vlies is voor Gideon blijkbaar nog niet voldoende. Want Gideon zeide tot God: Uw toorn ontsteke niet tegen mij, dat ik alleenlijk ditmaal spreek. Wat is Gideon ootmoedig, vinden jullie ook niet? Hij gevoelt in zijn naderen tot God iets van de grootheid en de majestieit Gods aan. O, als des Heeren toorn tegen hem ontsteken zou, dan zou de HEERE rechtvaardig zijn, want hij was toch maar een arme zondaar. De beleving van deze dingen is elke ware bidder eigen. Ik denk aan Abraham, die eens bad voor het behoud van Sodom en Gomorra. Iedere keer nadert hij tot God, en steeds is hij met ootmoedigheid bekleed. Dat is dan ook het enige kleed dat de zondaar past. Niet een ieder wil het echter aantrekken. De farizeeër b.v. schuwt dit kleed. Maar die waarlijk de Heere vrezen, kennen dit kleed. Want het zijn mensen, die God en zichzelf kennen. Ik hoop dat dit kleed ook door jullie gekend en gedragen wordt. Het is doorgaans niet in de mode, maar het raakt ook nooit uit de tijd. Als je het aanhebt, raak je bij de mensen niet in achtiging. Doch bij de Heere wel. Want God wederstaat de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade.

Gideon wil nog een teken hebben. Hij wil het met hetzelfde vlies beproeven. En dan nu omgekeerd. „Er zij, och droogte op het vlies alleen, en op de ganse aarde zij dauw.”

Mogelijk vraagt iemand: Hoe komt het toch dat Gideon, na zulk een duidelijk bewijs van ge-

bedsverhooring, van des Heeren nabijheid, nog niet tevreden is? Hoe is dat toch te verklaren? Ik geloof dat daar wel een verklaring voor te geven is. Want „wol” heeft de natuurlijke eigenschap dat het vocht aantrekt. En nu zou het enigszins uit de natuur verklaard kunnen worden, dat de eerste keer het vlies nat was van de dauw, terwijl de aarde droog was.

En dan komen de binnenpraters op de been. „Binnenpraters”, hebben jullie daar wel eens van gehoord? Ik vraag dit, omdat laatst een jongen aan mij vroeg, toen ik dit woord gebruikte: Wat betekent dit eigenlijk, dominee? Binnenpraters, wat zijn dat? Ja, je moet het maar weten natuurlijk. En je kunt van een jong mens niet verwachten dat hij alles weet. Je moet tenslotte alles leren. Dus terwillen van diegenen, die het nog niet weten, zij gezegd, dat „binnenpraters” van die zachte stemmen zijn van binnen in je hart. Een ander hoort ze niet, maar degenen die ze heeft hoort ze wel. Dan zeggen ze van binnen tegen je: Je kunt alles niet geloven wat in de bijbel staat. Wonderen zijn er niet. Alles is uit de natuur te verklaren. Degenen die het op rekening van God zoeken te schrijven, willen je alleen maar aan de kerk zoeken te binden. De wetenschap heeft uitgemaakt, dat de bijbel, het Woord van God, helemaal niet wetenschappelijk is. Het is maar een „achterlijk” boek. Dat oude mensen er nog in geloven, dat kun je ze niet kwalijk nemen. Daar zijn ze nu eenmaal oud voor. Die zijn niet wijzer. Die hebben nog nooit iets van de wereld gezien. Die zijn niet wetenschappelijk. Laat je door hen a.u.b. niet van streek brengen enz. ... Al deze dingen kunnen ze je van „binnen” zoeken wijs te maken. Nu dat gebeurt dan door de „binnenpraters”. Je draagt ze mee in het hart. Ik zou kunnen zeggen: het zijn je naaste burens. Maar ze zijn doorgaans niet van de beste soort. O zeker, ik weet, er kunnen ook andere stemmen zijn in je binnenste. Stemmen, die zeggen dat je geloven moet, dat je op God vertrouwen moet, dat je de zonden haten en vlieden moet en dat je je bekeren moet, en ga zo maar door. Jullie begrijpen wel, dat je beter naar die laatste luisteren kunt, dan naar die eerste.

Nu stel ik mij Gideon maar gewoon voor, als een mens van „gelijke beweging” net als wij. De „binnenpraters” kwamen na de konstatering van dat „wonder” dadelijk op de been. En dan zeggen zij: Ja maar Gideon, denk eens na: het is toch eigenlijk maar een natuurlijk verschijnsel, dat het vlies door de dauw nat geworden is. Dat is echt zo'n groot wonder niet. Het is een heel gewone zaak.

Nu, als ze zo gaan redeneren, dan is men geneigd om daar nog naar te gaan luisteren ook. En dan komt de twijfel. Zou het wel van God zijn?

Begrijpen jullie dat? Want zo iets komt heel veel voor. Misschien weten jullie er wel iets van uit je eigen leven. Je bent b.v. ernstig ziek geweest. Je leven stond op het spel. Je bent als door een wonder genezen. Niemand, die het begrijpen kon en jij zelf het allerminst. Doch dan ga je redeneren met de binnenpraters. En dan worden de dokters, die je behandelden, weer heel knappe mensen. En het ziekenhuis, waarin je verpleegd werd, is toch wel een heel goed ziekenhuis. Je begint er gewoon moeite mee te krijgen, om nog te geloven dat er een wonder gebeurd is. Wat dus eerst als een groot wonder werd gezien, als een werk Gods, dat wordt dan, mede door die „binnenpraters”, weer op rekening van de mens geschreven. Die krijgt dan de eer, en de Heere, Die alleen wonderen werkt, wordt dan weer gauw vergeten.

Nu zeg ik niet, dat het bij Gideon precies zo gegaan is, maar wel dat het zo gegaan kan zijn. Want is het hart van een mens niet zo? Heeft een „gelovige” niet zijn ganse leven lang met zijn ongelovige aard te strijden? Van de ongelovige aard hebben de schijn-gelovigen geen last. Die kunnen altijd geloven. Maar de echte gelovigen krijgen last van hun ongelovige aard. Gelukkig dat de HEERE daar weet van heeft. Hij weet wat van Zijn maaksel is te wachten. Hoe zwak van moed en hoe klein zij zijn van krachten, en dat zij stof van „jongs-af” zijn geweest. En daarom heeft Hij met hun zwakheden en gebreken geduld. Dat is ook een wonder. Doch dat gaan we de volgende keer bezien.

Ik neem nu weer met een hartelijke groet afscheid van jullie.

Jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent.

BOEKBESPREKING

EN HET WOORD GODS WIES

Dit is de titel van een werkje van bijna 90 bladzijden, dat door de stichting Spaanse Evangelische Zending is uitgegeven ter herdenking van 25 jaar evangelisatiearbeid in Spanje door deze stichting.

De secretaris van het bestuur schreef ons o.a. het volgende:

„We hebben als bestuur getracht in dit boekje duidelijk te doen uitkomen wat de SEZ is en wil doen, n.l. de leer der Schriften verkondigen in Spanje en de Spaans sprekende wereld. Beurtelings komen daarbij Spanjaarden en Nederlanders aan het woord. De inhoud is gevarieerd gehouden: naast sterk persoonlijk getinte bijdragen zijn er ook artikelen welke bepaalde aspecten van de geschiedenis van de Reformatorische Christenen in Spanje belichten. We menen er goed aan te doen met dit boekje nog meer dan voorheen naar buiten te treden, niet uit een oogpunt van „reklame“, maar omdat we ervan overtuigd zijn dat velen die van harte instemmen met onze doelstellingen daarmee niet of niet voldoende bekend zijn.”

Volledigheidshalve nemen we hier de inhoudsopgave van het jubileumboekje over: Ten geleide door Ds.

Tj. de Jong, De Maria-verering in de R.K. kerk door Ds. M. C. Tanis, Terugblik door Ds. Mario Cignoni Pennella te Barcelona, Persoonlijk getuigenis en levensloop door evangelist Valentin Munoz Maillo te Madrid, Verslag van de reis naar Spanje in april-mei 1973 door H. J. Verdonk en F. van Holten, Vrijheid van godsdienst en verdraagzaamheid in de Spaanse grondwet door F. van Holten, Bijbelvertalingen in de Spaanse taal van de middeleeuwen tot op heden door F. van Holten, Bijdrage van Ds. Adolfo de Silva, Baptistenpredikant te Alcoy, Meditatie door Ds. C. Hegeman en Bestuursamenstelling.

De stichting verricht belangrijke arbeid, die niet ongezegend blijft. Prof. Wisse gaf indertijd de stoot tot oprichting. Zijn naam komt telkens in het boekje voor. We missen echter een artikel van zijn hand. Was het niet mogelijk geweest een Paasboodschap van prof. Wisse op te nemen? Dat zou velen goed gedaan hebben en de inhoud van het boekje verrijkt hebben. De stichting staat op reformatische grondslag. Daarom moet zij kunnen rekenen op onze medewerking, gaven en gebed.

Men zie in het bezit van dit keurig uitgegeven werkje te komen. Het is te verkrijgen bij het Algemeen secretariaat Stichting Spaanse Evangelische Zending, per adres H. J. Verdonk, Smachtkamp 63, Opheusden, telefoon 08887 - 1394. De stichting geeft een maandblad uit, dat f 7,— per jaar kost.

Het boekje kost f 7,—; voor lezers van het maandblad „De Zendingsbode“ is de prijs f 3,50. B.

Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

OOK VOOR KERSTBOEKEN

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

Speciale aanbieding

DRIE PLATEN SAMEN VOOR f 49,75

GH/58 MASSALE KERST- EN SAMENZANG MET „VOX JUBILANS“

vanuit de Doelen te Rotterdam o.l.v. Andries Noordergraaf, m.m.v. Feike Asma, orgel, Cor Niessen, bas-bariton, Ad en Jan van Emmerik, hobo, alt-hobo.

Een werkelijk **schitterende l.p.** Hoe zal ik U ontvangen; O Kindeke klein; Ere zij God; Troost, troost mijn volk; Daar is uit 's werelds duist're wolken; Stille Nacht; etc.

PRIJS: f 18,90

GH/54 AVONDKLOKKEN — Massale koorzang van het grote koor „Vox Jubilans“ uit Waddinxveen o.l.v. Andries Noordergraaf, m.m.v. Feike Asma, orgel en Cor Niessen, bas-bariton. Deze plaat kan alle kritieken ruimschoots volstaan. O.a. De Heilige Stad. God is liefde. Gouden Harpen ruisen. Psalm 84 : 1, 2, 6. Jubilate. Avondklokken, Jezus zie hoe 'k op U wacht. U heilig Godslam loven wij. The Lord's Shepard Psalm 23.

PRIJS f 18,90

GH/67 SAMENZANG UIT DORDRECHT — van niet-ritmisch gezongen psalmen o.l.v. Jan H. Vink, m.m.v. Henk C. Segers, orgel; opgenomen in de Augustijnerkerk te Dordrecht, op historische grond, waar de Synode van 1618 - 1619 werd gehouden. O.a. Tien Geboden des Heeren, Psalm 100, Psalm 86, Psalm 119, Psalm 143 en anderen. Twee eigen bewerkingen met koralen van Henk Segers over Psalm 56 : 5 en Psalm 108 : 2 completeren deze nieuwe l.p.

PRIJS: f 15,90

BESTELBON - NU BESTELLEN — Bovenstaande platen zijn ook afzonderlijk leverbaar. - Per telefoon? Bel dan 02521 - 14543 of 14215. Per giro! 239.80.80, t.n.v. GOUDEN HARPEN, Lisse. Per bank? Ned. Mid-denstandsbank, Sassenheim; rek. 6790.13.040.

Alle leveringen franko huis Nederland! — Geen verdere kosten! — Betalingen 14 dagen NETTO!

Mijn naam is:
Adres:
Woonplaats:
Ja/nee, stuurt U mij bovenstaande platen samen voor **f 49,75**

Zend mij franko thuis de volgende grammofoonplaten:

Verder wensen wij:

Als drukwerk verzenden naar **GOUDEN HARPEN B.V.**,
Postbus 135, Lisse.

Tegen praktisch iedere kwaal is kruid gewassen.

Reeds meer dan 40 verschillende kruidenrecepten kunnen wij uit voorraad leveren.

Vermeld wel duidelijk waar de kruiden voor bestemd zijn!

Kuur voor een maand f 9,50
(verzendkosten inbegrepen)

Drogisterij

SIKKING

Barrevoetstraat 5 - Haarlem - Telefoon 023-312882
Giro 190609

PLAATST UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

HOTEL DREYEROORD - OOSTERBEEK

Telefoon 085 - 333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit“ - en mijnheer zich „thuisvoelt“.

Tevens Hotel-pension de „DREYERHOEVE“

Telefoon 085 - 332904 met dezelfde sfeer en verzorging

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalm boekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

Dr. W. Aalders:

MAN en VROUW

in een revolutionaire tijd.

Het gaat in dit zojuist verschenen boek om méér dan alleen de verhouding van man en vrouw en om de vragen van sexualiteit en volwassenheid. Het gaat om de fundamentele betekenis van het christelijk geloof en de christelijke traditie voor huwelijk, gezin en enkeling, voor het politieke en sociale leven. Tegenover de met zoveel enthousiasme aangeprezen nieuwe, onbeproeft, onrijpe, revolutionaire inzichten voert de schrijver van dit boek een vurig pleidooi voor het herstel van een bijkans teloor gegane christelijke levensstijl, die (mits in waarachtigheid beleefd) heilzaam is voor jong en oud, man en vrouw.

Gebonden, 197 pagina's f 18,90

Zend Uw bestelling in ongefrankeerde enveloppe aan:

Boekhandel G. DEN BOER Jr.

Antwoordnummer 15, TWIJZEL, post Kootster-tille - Telefoon (05115) 14 96.

„REPOS AILLEURS“ DRIEBERGEN

Voor bijbels, boeken en
muziek
is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad
Snelle levering,
ook van de allernieuwste
uitgaven

**LINDENBERG'S
BOEKHANDEL**

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 11 16 07

U zoekt wat rust?
U wilt blijken na
zakte?
U bent de eenzaam-
heid moe?

Kom dan eens enige we-
ken naar Dribergen.
Eigen, kerkelijke sfeer -
Prima maaltijden - Geen
t.v. - Vlak bij de bossen
Telefoon 03438 - 2466.

**PLAATST
UW ADVERTENTIE
IN „BEWAAR
HET PAND“**